

לראות את ה' בהיסטוריה, להבין את הנהגת ה' במציאות – פרשת וירא

הקב"ה אומר שלא טוב להסתיר מאברהם אבינו שהוא הולך להפוך את סדום. הנימוק לכך הוא:

"וה' אָמַר: הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה? וְאַבְרָהָם הִיוּ יְהִי לְגוֹי גָדוֹל וְעָצוּם, וְנִבְרָכוּ בּוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. כִּי יִדְעֵתִיו, לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו, וְשָׁמְרוּ דְרֹךְ ה', לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, לְמַעַן הָבִיא ה' עַל אֲבְרָהָם אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו".

למה לא ראוי להסתיר מאברהם?

ייעודו של אברהם הוא להקים אומה שיודעת את ה' ומפיצה את ערכיו בעולם. לדעת את ה' אין פירושו רק להאמין בו, אלא גם להבין את דרכיו במציאות, כפי שנאמר: "זָכַר יְמוֹת עוֹלָם, בֵּינוּ שְׁנוֹת דָּוָר וְדָוָר" - להבין את פעולת ה' בהיסטוריה ובהנהגת העולם.

כאשר האדם לומד לראות את הנהגת ה', הוא יכול "לפעול עם א-ל" להיות שותף במהלכים האלוניים ולעשות צדקה ומשפט. לכן נאמר:

"וה' אָמַר: הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה... כִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנָיו..."

הקב"ה אומר שהוא חייב לשתף את אברהם במעשיו בעולם, מפני שאברהם עתיד להעמיד את עם ה', שיפיץ את דבר ה' בעולם, וממילא הוא צריך לדעת מה לצוות את בניו, להבין את דרך ה'.

האחריות והשותפות האלוניות

כל סיבת החיבור בין ה' לאברהם היא כדי שיקים אומה החולכת בדרך ה', בדרך הצדקה והמשפט, היושר, הטוב, האמת והשלום. כדי שאברהם יוכל להקים אומה כזו, עליו להיות שותף מלא בהנהגת ה'. עליו להבין את השיקולים האלוניים כדי שיוכל להעבירם לזרעו אחריו.

זו המשמעות של ה"חברותא" האלונית בין אברהם לה' סביב סדום – לימוד מעמיק של דרכי ה' בעולם.

לימוד התורה כהבנת הנהגת ה'

כשאנו לומדים תורה, ובפרט את החלק הסיפורי, עלינו ללמוד מתוך אחריות להבין את דרכי ה'. מטרת הלימוד היא להידבק במידותיו ולפעול על פי דרכיו, כדי להקים אומה המנהיגה את העולם במשפט ובמסר אלוני. כך נלמד להתבונן בהיסטוריה ובמציאות ולהכיר את הנהגת ה'.

לא לדון לפי ההווה – אלא לפי הפוטנציאל

אברהם לא נידון על פי מעשיו ברגע זה, אלא על פי ייעודו ופוטנציאל העתיד שלו –

"וְאַבְרָהָם הִיוּ יְהִי"...

מכאן לימוד גדול:

אל תדון אדם לפי מעשיו כעת, אלא לפי העתיד הגדול שטמון בו. זו חכמה אמיתית – לראות באדם את מה שהוא עתיד להיות, ולדבר אליו ממקום זה.

תחשוב איך היית מדבר אל תלמיד שלך, או אל ילדך, כשאתה יודע שבעתיד הוא יהיה מפקד, רופא, מדען, תעשיין – או פשוט אבא שמעביר הלאה את הערכים שקיבל ממך.

כך בדיוק מלמד אותנו הקב"ה:

הסתכל על מה שעתיד לצמוח מהאדם שלפניך, לא רק על מצבו כעת.

פירוש הרב חרל"פ – מעשה סדום כחינוך

הרב יעקב משה חרל"פ מוסיף נופך נוסף:

"כנראה שממעשה סדום יש ללמוד איך לחנך את הדורות במידות טובות, להשכיל על דבר אמת ולידע איך להתרחק מכל מיני אכזריות. ולזאת אמר ה': 'הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם' – שהוא המחנך של כל הדורות כולם, 'כִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יַצִּיחַ אֶת בְּנָיו'. ולכן צריך הוא לדעת מכל אשר ה' עושה עם סדום, למען ידע איך לחנך את בניו בדרך טובים, ועד כמה צריכה להיות הסבלנות מבנים לא טובים, ומתי צריכים להשתמש במקל-חובלים וכיוצא באלו בפרקי החינוך".

יהי רצון שנוכה להבין את דרכי ה' והנהגתו בעולם, לדבוק במידותיו,

ולהיות שותפים עמו בבניין עולם של צדקה, משפט וחסד.